SEKCJA DS. ROZWOJU NAUKOWEGO
Centrum Nauki i Współpracy Międzynarodowej
Biuro przy Wydziale Nauk o Zdrowiu w Bytomiu
Wpł.
Data 1 -08- 2026
Przez

Prof. dr hab. n. med. Beata Kawala
Kierownik Katedry i Zakładu Ortopedii Szczękowej i Ortodoncji
Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich
we Wrocławiu

Wrocław, 20 lipca 2026 roku.

OCENA

ROZPRAWY NA STOPIEŃ DOKTORA NAUK MEDYCZNYCH

LEK. DENT. MAGDALENY PRYNDA

PT.: **„OPIEKA STOMATOLOGICZNA NAD DZIEĆMI Z ZABURZENIAMI ZE SPEKTRUM AUTYZMU-ASPEKTY HIGIENICZNE, ADAPTACYJNE I ORTODONTYCZNE."**

Promotor: dr hab. n. med. Rafał Winch, Cathedra I Zakład Chorób Przyzębia I Błony Śluzowej Jamy Ustnej, Wydział Nauk Medycznych w Zabrzu, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach.

Promotor pomocniczy: dr n. med. Wojciech Niemczyk

Przesłana mi do oceny rozprawa doktorska pt.:„Opieka stomatologiczna nad dziećmi z zaburzeniami ze spektrum autyzmu - aspekty higieniczne, adaptacyjne i ortodontyczne" Lek. dent. Magdaleny Pryndy jest podsumowaniem cyklu czterech publikacji skoncentrowanych wokół kompleksowej oceny opieki stomatologicznej nad dziećmi ze spectrum autyzmu (ASD), dotyczące trzech kluczowych obszarów: higienicznego, adaptycyjnego oraz ortodontycznego. Łączny IF artykułów stanowiących podstawę dysertacji wynosi 8,7 a wg MNiSW 440 punktów.

Podjęty przez Doktorantkę i Promotorów temat pracy wpisuje się w obecne trendy współczesnej medycyny i problemów społecznych. Niestety obserwuje się wzrastającą liczbę pacjentów dotkniętych różnie nasilonym spektrum autyzmu, co wymaga podjęcia konkretnych działań a przede wszystkim zrozumienia szczególnych potrzeb tych dzieci i ich bliskich. Opracowanie skutecznych metod postępowania w zakresie medycyny i stomatologii może poprawić jakość życia tych pacjentów.

We wstępie rozprawy doktorskiej Doktorantka uzasadniła konieczność podjętych przez siebie badań, wskazując na ograniczenia w systemie opieki

zdrowotnej oraz deficyty w zakresie komunikacji społecznej, nadwrażliwości lub obniżonej reaktywności na bodźce sensoryczne w grupie pacjentów z ASD.

Następnie postawiła hipotezę badawczą i określiła cele pracy uszczegółowiając oceny higienizacji, adaptacji i ortodontycznych potrzeb leczniczych w porównaniu z grupą rówieśniczą, zgodną co do wieku i płci.

Oceny wyników zaprojektowanych przez siebie badań oryginalnych i przeglądowych Doktorantka dokonała stosując odpowiednią metodologię przeglądów piśmiennictwa i badań oryginalnych oraz adekwatne narzędzia statystyczne.

Badania własne Doktorantka wykonała w ramach pracy statutowej Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, po uzyskaniu zgody Komisji Bioetycznej o numerach (KNW/0022/KB1/82/19 oraz PCN/CBN/0022/KB1/82/I/19/21.

Pierwsze badanie dotyczyło oceny stanu higieny jamy ustnej oraz częstości występowania próchnicy u dzieci z ASD, drugie – dotyczyło oceny potrzeb ortodontycznych i występowania wad zgryzu w tej populacji w porównaniu do analogicznej grupy dzieci zdrowych. Autorka podaje miejsce i kryteria włączenia do grupy badanej oraz kontrolnej opisując szczegółowo procedury kliniczne w obu badaniach oryginalnych. W badaniach przeglądowych – przegląd narracyjny, lek. dent. Magdalena Prynda przedstawia dokładny proces wyszukiwania w celu zapewnienia identyfikacji odpowiedniej literatury, natomiast w przeglądzie systematycznym Autorka wykorzystała wytyczne PRISMA 2020- *Preferred Reporting Items for Systematic and Meta Analyses*, dokładając szczególnej staranności w doborze literatury.

Przedstawione wyniki badań własnych jak i przeglądowych zawierały całościową ocenę stanu zdrowia jamy ustnej, potrzeb ortodontycznych oraz uwarunkowań adaptacyjnych dzieci z ASD oraz wskazywały na ograniczenia o charakterze sensorycznym, behawioralnym i organizacyjnym. Otrzymane wyniki potwierdzają zwiększone ryzyko występowania chorób jamy ustnej, utrudnione utrzymanie prawidłowej higieny jamy ustnej oraz problemy związane z profilaktyką stomatologiczną i leczeniem ortodontycznym w grupie pacjentów z ASD.

W podsumowaniu wyników analizy piśmiennictwa ustalono, że dzieci z ASD wymagają zindywidualizowanego podejścia i odpowiednio dobranych strategii adaptacyjnych, które łączą przygotowanie wizualne, adaptację sensoryczną oraz wsparcie rodziców. Jako ograniczenia systemowe Doktorantka wskazała na

niedostateczne przygotowanie personelu medycznego i ograniczoną dostępność placówek specjalistycznych. Ponadto uzasadniła potrzebę opracowania zintegrowanych wytycznych postępowania klinicznego w stomatologicznej opiece nad pacjentami z ASD.

Badania kliniczne wykazały, że dzieci z ASD charakteryzują się istotnie gorszym stanem higieny jamy ustnej, wyższymi wartościami wskaźników próchnicy, OHI, SBI oraz rzadszymi wizytami kontrolnymi u stomatologa. Na podstawie wskaźnika IOTN ustalono, że dzieci z ASD częściej wymagały leczenia ortodontycznego w porównaniu do grupy kontrolnej. Wśród wad zębowo-zgryzowych dominowały tyłozgryzy i zgryzy otwarte.

Doktorantka analizując uzyskane dane i wyniki prac klinicznych zrealizowała wytyczone cele dysertacji.

Lek. dent. Magdalena Prynda wysnuła wnioski, które są podsumowaniem celów pracy i w pełni uzasadniają podjęcie badań. Warto podkreślić znaczenie praktyczne przeprowadzonych analiz, zarówno w zakresie interdyscyplinarnego podejścia do dzieci ze spektrum autyzmu, jak również sugestie dotyczące zmian systemowych w opiece stomatologicznej – edukacja lekarzy dentystów oraz tworzenie przyjaznych sensorycznie gabinetów stomatologicznych. Kierunki przyszłych badań, które wskazuje Doktorantka miałyby na celu długoterminową ocenę wpływu interwencji adaptacyjnych i profilaktycznych na stan zdrowia jamy ustnej oraz skuteczność leczenia ortodontycznego. W mojej ocenie bardzo ważne wydaje się opracowanie standardów klinicznych i wytycznych dla lekarzy pracujących z pacjentami z ASD.

Piśmiennictwo w liczbie 44 pozycji jest dobrane adekwatnie do celów wyznaczonych przez Doktorantkę. Streszczenie rozprawy w języku polskim i języku angielskim jest zwięzłe i zawiera najważniejsze elementy pracy.

Rozprawę doktorską Lek. dent. Magdaleny Pryndy oceniam wysoko i uważam, że uzyskane w niej wyniki, mają nie tylko aspekt poznawczy ale przede wszystkim praktyczny. Dysertacja została przeprowadzona bardzo starannie, sumiennie i z dużą dozą krytycznego podejścia do własnych wyników co dodatkowo podkreśla dojrzałość naukową Doktorantki.

Reasumując, rozprawa Lek. dent. Magdaleny Pryndy spełnia warunki określone w art. Art. 187 ust. 1-4Ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj.Dz. U. 2018 poz. 1668)", zwracam się do Wielce Szanownych Członków

Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach z wnioskiem o dopuszczenie Lek. dent. Magdaleny Pryndy do dalszych etapów przewodu doktorskiego oraz o kontynuowanie procedur związanych z nadaniem tytułu doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu.

Prof. dr hab. med. Beata Kawala